

Redaktionens förord

Transitioner

KÄRA LÄSARE,

Du håller i din hand ett temanummer av *lambda nordica* om ”transition”. Detta är ett begrepp med många konnotationer; det kan beteckna en övergång från ett politiskt eller ekonomiskt system till ett annat, en rörelse från en genuskategori till en annan, eller helt enkelt ett tillstånd av förändring eller rörelse från en punkt till en annan. Genom att sätta frågetecken efter begreppet uppmärksammar gästredaktörerna för detta nummer att beteckningen transition också är avhängigt vilka perspektiv och utgångspunkter, såväl epistemologiska som faktiska geografiska, en utgår ifrån när en beskriver och erfar något som transition. Att vara ”in transition” kan också betyda att befinna sig i ständig förändring; ungefär som en vetenskaplig tidskrift alltid är, eller så kan det associeras till ett mellanrum, eller en väntan – och vi har länge väntat på detta nummer.

År 1989 var ett historiskt år. Då grundades *lambda nordica*, som trogna läsare väl vet, som nordisk tidskrift för homosexualitets-

studier. Med detta revs en mur och en ny era påbörjades; en där mång- och tvärvetenskaplig forskning om icke-heterosexuellas historia, kultur och livsvillkor legitimerades vetenskapligt och började ta form som ett eget fält, såväl internationellt som i Norden. Sedan dess har tidskriften och forskningsfältet växt, diversifierats och professionaliserats och alfabetet som betecknar avvikande genus- och sexualitetspositioner och deras politisering har fortsatt att växa inom såväl aktivism som forskning och inkluderar idag åtminstone H, L, B, T, och Q – men ofta många fler. Ungefär samtidigt som *lambda* grundades kom också den queera kritiken mot stabila identitetskategorier såsom lesbisk, heterosexuell och homosexuell och därmed också ett kritiskt förhållningssätt till dessa som förgivet tagna och inte minst universella utgångspunkter för forskning; inte för att förringa människors erfarenheter av att leva ”i” dem utan för att sätta fokus på dess tillblivande och varierande betydelser och innebörder över tid och rum. Internationellt har också systertidskriften *Gay and Lesbian Quarterly (GLQ)* formulerat sitt syfte som ”queera perspektiv på sex och sexualiteter”, medan *Journal of Homosexuality* beskriver sitt som att den även inkluderar queerstudier.

Den uppmärksamma läsaren noterar att *lambda nordica* nu, efter många år av noggrant och låt oss säga, moget övervägande, tydligt i sitt namn indikerar att detta är en tidskrift som också inbegriper queerstudier. Queerforskning är givetvis inte något nytt för oss. Redan 1996 kom dock *lambda nordica* ut med det första nordiska tidskriftsnumret om queeteori, introducerat och redigerat av Don Kulick, och sedan dess har dussintals artiklar på temat publicerats. Idag är queerforskning varken särskilt nytt eller marginaliserat internationellt; efter 20 år av riklig forskningsproduktion kan vi säga att queer minst sagt uppnått mogen ålder och därmed också att tiden är mer än mogen för detta att tydliggöras i *lambda nordicas* namn.

Symboliken i ytterligare en bokstav i tidskriftens undertitel signalerar att en mur av motstånd mot begreppet queer nu faktiskt är riven, samtidigt som det inte egentligen innebär någon ny innehållsmässig riktning för tidskriften – vi fortsätter att arbeta utifrån målsättningen att vara Nordens främsta tidskrift för forskning inom detta bokstavskombinerade och mångepistemologiska område och strävar efter att vara ett självklart forum för den växande skara kvalificerade forskare som bidrar till fältet, såväl regionalt som internationellt. Vi vill också fortsätta nå ut till skribenter och läsare utanför den skandinaviska språkgemenskapen genom att publicera artiklar på engelska och genom att föra dialog med det internationella forskningsfältet, bland annat genom att bjuda in gästredaktörer som kan introducera nya teman. Redaktionen välkomnar löpande förslag på framtida teman, och givetvis även enskilda artiklar för våra öppna nummer – nästa blir det sista numret under 2013.

Om 1989 utgjorde ett viktigt år för vårt forskningsfält i Norden, så är årets betydelse i Europas och världens historia givetvis långt mycket större. Detta var året som gått till historien för att ”muren” mellan det som kallades Öst- och Västblocket revs och ett nytt Europa började byggas; ett Europa som över 20 år senare i allt väsentligt ännu präglas av de ekonomiska, politiska och inte minst vetenskapliga skillnader och maktordningar som denna symboliska och faktiska mur resulterade i och som på många sätt fortfarande betecknas som varandes ”i transition”. Forskning på detta område, och inte minst om pågående ”transitioner” utgör ett etablerat geopolitiskt definerat kunskapsfält som är starkt i såväl Norden som runt om i Europa och världen. På Södertörns högskola, som även är hemvist för *lambda nordica*, finns Centre for Baltic and Eastern European Studies, ett tvärvetenskapligt forskningscentrum för studier om detta geopolitiska fält. Här finns även Östersjöstiftelsen, som

är en nyckelfinansiär för fältets formering i Sverige. För Norden och ”nordisk forskning” har kartan också kommit att ritas om efter murens rivande. Hur ser relationerna ut mellan Baltikum och andra delar av det forna Östblocket och Norden – vi delar samma hav och i mångt och mycket samma historia? Hur ser migrationen av människor och idéer över detta hav ut och maktordningarna dem emellan? Och inte minst, för våra syften: Hur ser LHBQTQ-forskningsrelationerna och de aktivistiska samarbetena ut? Många nordiska aktivister har varit engagerade i solidaritetsarbete med kampen mot de brott mot mänskliga rättigheter som begås mot LHBQTQ-personer på andra sidan Östersjön, samtidigt som nordiska aktivister inspireras av aktivister i våra grannländer.

Forskningen om sexual- och identitetspolitiska frågor inom Central- och Östeuropaforskningsfältet är ännu så länge relativt i sin linda, samtidigt som Central- och Östeuropaperspektiv är relativt marginaliserade inom det allt mer globala LHBQTQ-forskningsfältet. Här är inte minst frågor om hur geopolitiska maktrelationer präglar kunskapsfält och om hur begrepp och identitetspolitiska kategorier reser och översätts av yttersta betydelse. Hur ska icke-heterosexuella liv och politiska projekt benämnas? Hur hänger sexualpolitiska rättigheter ihop med demokratiseringsprocesser, europeisk integration och en kapitalistisk utveckling? Hur och av vilka dessa frågor ska beforskas och med vilka begrepp och i vilka sammanhang diskuteras och undersöks flitigt, inte minst bland doktorander och andra i den nya generationen queerforskare.

Detta nummers gästredaktörer, Joanna Mizielska och Robert Kulpa, verksamma i Polen och England, är två tongivande forskare inom det nu snabbt växande fältet som undersöker queera spörsmål i och om relationen mellan öst och väst och även i regionen, såväl teoretiskt som empiriskt. Vi är därför mycket stolta över att kunna

presentera detta temanummer, som länge varit under arbete, och som vi tror kommer att utgöra ett viktigt bidrag såväl till Öst- och Centraleuropa forskning som till tvärvetenskaplig internationell LHBTQ-forskning. Vi vill också särskilt tacka Östersjöstiftelsen och Genusvetenskap på Södertörn för finansiering av arbetet med utgivningen av detta nummer och Centre for Baltic and Eastern European Studies vid Södertörns högskola för kontinuerligt stöd och intresse för dessa frågor.

Genom att utvidga och undersöka Nordens geopolitiska närhet vill vi också fästa uppmärksamheten på att *lambda nordica* med den språkliga "transition" vi nu genomgår mot ökad publicering på engelska inte enbart önskar föra dialog med den engelskspråkiga (forskar)världen. Det är samtidigt fortsatt nödvändigt att använda ett språk som just möjliggör kunskapsspridning och dialog och där är engelskan svår att överträffa. Som Mizielinska och Kulpa skriver i sin inledning medför dock denna *lingua franca* en hel del problem, inte minst för dem som inte har engelska som modersmål eller primära vetenskapliga språk och som måste navigera ett vetenskapligt system där inte bara engelska i sig utan en "viss sorts akademisk engelska" upprätthålls okritiskt. *lambda nordica* välkomnar fler bidrag till diskussionen om konsekvenserna av språkliga konventioner i och för forskning och publicering. Numrets samtliga artiklar är på engelska men de har också längre sammanfattningar på svenska och recensionerna är som vanligt främst på svenska. Vi är särskilt tacksamma för Karin Lindeqvists noggranna översättnings- och språkgranskningsarbete med detta nummer. Nästa nummer, som har temat Aktivism och som gästredigeras av Fanny Ambjörnsson och Janne Bromseth blir helt på skandinaviska.

Slutligen, några ord om en viktig redaktionell transition. Beslutet att inbegripa "Q" i *lambdas* undertitel togs på det extra årsmöte som

föreningen hade i september 2012. På detta möte valdes också docent Jenny Björklund in som ny chefredaktör att arbeta tillsammans med Göran Söderström och Ulrika Dahl, recensionsredaktör Ann-Sofie Lönngren och redaktionssekreterare Karin Lindeqvist. Jenny, som är litteraturvetare verksam vid Centrum för genusvetenskap på Uppsala universitet, är ett mycket välkommet tillskott i redaktionen.

Som fallet är för många vetenskapliga tidskrifter arbetar *lambda nordicas* redaktörer helt ideellt och de av oss som är verksamma vid universitet gör detta utöver våra ordinarie heltidstjänster. Vidare är *lambda nordica* helt beroende av våra gästredaktörers och granskares ideella arbetskraft och i många fall även (ofinansierade) skribenters. Det ligger således hundratals timmar bakom sammanställandet av ett nummer av tidskriften och vi är glada för alla som stödjer tidskriften genom prenumeration och genom att ladda ner, läsa, sprida, citera och undervisa material publicerat i *lambda nordica*. Vi gör alla detta för att vi är övertygade om såväl den politiska som den vetenskapliga vikten av forskning om LHBTQ-frågor, både i Norden och internationellt, och för att vi tror på ett system där vi gemensamt diskuterar och sätter parametrarna för vad som utgör god forskning i vårt fält. Vi välkomnar läsares synpunkter och reaktioner, och inte minst förslag och idéer för framtida nummer, artiklar och recensioner. På vår hemsida www.lambdanordica.se kan du ladda ner gamla nummer och hitta riktlinjer för publicering.

God läsning!

ULRIKA DAHL, CHEFREDAKTÖR